

2001/01812-8

A: 512

**Hans Majestet Kong Harald Vs tale til åpning av Sametinget  
15. oktober 2001**

Sametingets representanter,

Jeg hilser Sametingets representanter velkommen til ansvarsfull gjerning og ønsker den må bli til gagn for det samiske folket og vårt fedreland.

Sametinget tar nå fatt på sin fjerde periode. Det har skjedd store forandringer i de 12 årene som er gått siden Kong Olav V åpnet det første Sameting i 1989.

Sametinget ble opprettet for å skape et forum hvor samene selv på en demokratisk og representativ måte kunne bidra til å trekke opp linjene for å sikre samisk språk og kultur i Norge. Det vil fortsatt være en stor utfordring både for de sentrale myndigheter og for Sametinget å bidra til at disse mål realiseres på beste måte.

Ved Sametingets åpning i 1997 ble det slått fast at "den norske stat er grunnlagt på territoriet til to folk – nordmenn og samer". Dette er på mange måter selve grunnlaget for den politikk som har vært ført for å sikre de samiske interessene.

Det er behov for en sterk beskyttelse av samisk kultur. En minoritetskultur har lett for å tape i forholdet til majoriteten. For å unngå dette må vi også tillate en positiv særbehandling av samisk kultur. Vi må ha et samfunn som åpner for å opprettholde og videreutvikle den samiske kulturen.

Dette må skje på samenes egne premisser. Samenes egen deltakelse i utviklingen er i størst mulig grad lagt til Sametinget.

Sametinget skal være den viktigste aktør i utformingen av det samiske samfunnets framtid. Sametinget skal gjennom sin politikk og gjennom sine forvaltningsoppgaver med stor frihet foreta valg som vil ligge til grunn for utviklingen av det samiske samfunnet - både hva gjelder språk, kultur og næringsutvikling. De forhandlingene som foregår her i Sametinget, vil således være av stor betydning for samenes egen kulturutøvelse og for utviklingen av det samiske samfunnets framtid. Samtidig vil

forhandlingene ha betydning for utviklingen av hele det norske samfunnets forståelse og oppfattelse av det samiske samfunnet.

Sametinget har i den siste fire-årsperioden fått styrket sin innflytelse over forvaltningen av de samepolitiske tiltak. Sametinget har også fått myndighet til å bestemme bruken av de bevilgninger som er avsatt til spesielle samiske tiltak over statsbudsjettet.

Sametingets muligheter og rolle bør utvikles videre. Vi står overfor en utvikling, der det samiske element i det norske samfunnet vil bli tillagt økt vekt.

Det er behov for en gjennomgang av oppgave- og ansvarsfordelingen for samiske saker. Det er en utfordring i samepolitikken å innpasse Sametingets rolle og stilling som legitimt folkevalgt og administrativt organ i forhold til det øvrige norske styringssystemet både på sentralt, regionalt og kommunalt nivå.

Også det samiske samfunnet er inne i en utviklingsprosess preget av raske teknologiske, økonomiske og kulturelle endringer. For å ta vare på den samiske kulturen i denne situasjonen, er det viktig å legge til rette for samiske næringer.

Sametinget er en viktig aktør i innsatsen for en regional utvikling, spesielt i de nordligste fylkene. Sametingets representanter har stor kunnskap om de særtrekk som knytter seg til samisk kultur og næringsliv, noe som er nødvendig for å legge til rette for en positiv utvikling i de samiske områdene. Arbeidet med fornyelse og omstilling av næringslivet i de samiske områdene må bidra til å fremme utviklingen av samisk kultur, samtidig som samenes egne kunnskaper aktivt trekkes inn for å ivareta overordnede økologiske hensyn. Dette gjelder tradisjonelle næringer som reindrift, jordbruk og fiske. I like stor grad gjelder det moderne arbeidsplasser innenfor for eksempel informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

Utviklingen av samepolitikken i Norge henger tett sammen med utviklingen av urfolksrettigheter internasjonalt. Norge har forpliktet seg i forhold til ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk som gir bestemmelser om forholdet mellom myndighetene og

urfolkene. Norge har et særlig ansvar i sin gjennomføring av ILO-konvensjonen fordi vi var det første land som ratifiserte konvensjonen i 1990.

Norge vil gjennom sin tolkning av konvensjonens bestemmelser ha innflytelse på utviklingen av tolkningen av konvensjonen internasjonalt. Det er derfor viktig at man i utviklingen av norsk samepolitikk også er bevisst hvordan denne utviklingen påvirker forståelsen av urfolks rettigheter i det internasjonale samfunnet.

Regjeringen vil på denne bakgrunn arbeide for at Norges internasjonale forpliktelser overfor samene skal følges opp på en positiv måte. Norske myndigheter deltar i samarbeid med Sametinget aktivt i arbeidet med utviklingen av en FN-erklæring om urfolksrettigheter.

Også på nordisk plan foregår det et aktivt samarbeid om samepolitiske problemstillinger. Det arrangeres årlige møter mellom de nordiske statsråder med ansvar for samepolitiske saker og presidentene i Sametingene i Sverige, Finland og Norge. Hensikten er å utvikle et bedre og sterkere samarbeid om samepolitiske spørsmål i Norden.

Det er nødvendig å spre kunnskap om samiske forhold til hele befolkningen. Samisk kultur og samfunnsliv er en viktig del av vår felles kulturarv som alle bør ha kunnskaper om. For å styrke kunnskapen om menneskerettighetene og urfolksrettigheter vil det i løpet av neste år opprettes et kompetansesenter for urfolks rettigheter i Kautokeino.

Disse bestrebelsene vil bidra til en større gjensidig respekt og forståelse og en harmonisk utvikling som vil gagne hele det norske samfunnet og samene og vil også kunne bidra til større grad av inkludering og forståelse i forhold til de øvrige minoriteter i vårt land.

Jeg ber Gud velsigne Sametingets gjerning og erklærer herved det nyvalgte Sameting for åpnet.